

JustBan en de verklaring bestuursverboden : *just ticking the box ?*

Sarah De Geyter⁽¹⁾

Het seizoen van de algemene vergaderingen ligt alweer enkele maanden achter ons. Ongetwijfeld stond in vele gevallen de beslissing over de (her)benoeming van bestuurders, dagelijks bestuurders, leden van een directiecomité, directieraad, raad van toezicht of de commissaris op de agenda. Ingeval de stukken “op papier” dienden te worden neergelegd met het oog op de bekendmaking in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, dienden een aantal formaliteiten te worden vervuld conform het WVV, de toepasselijke omzendbrief⁽²⁾ en, desgevallend, de gebruiken van de bevoegde griffie van de ondernemingsrechtbank. Naast behoorlijk getekende publicatieformulieren en notulen van de algemene vergadering of een uittreksel daaruit, kopieën van identiteitskaarten en, zo nodig, bewijzen van woonst⁽³⁾, diende eveneens een zogenaamde verklaring bestuursverboden te worden neergelegd.

De verplichting om een verklaring bestuursverboden af te leggen werd ingevoerd door de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden⁽⁴⁾. Het Centraal register van bestuursverboden, dat elektronisch consulteerbaar is onder de benaming JustBan⁽⁵⁾, bevat de vonnissen en arresten waarbij een strafrechtelijk of een burgerrechtelijk beroepsverbod wordt opgelegd door de Belgische rechtbanken. De strafrechter kan als bijkomende straf bij een veroor-

deling wegens een aantal limitatief opgesomde fraudemisdrijven een bijzonder beroepsverbod opleggen, met een duur van minimaal drie en maximaal tien jaar. Het gaat meer bepaald om een tijdelijk verbod tot uitoefening van bestuurs- en controlefuncties in vennootschappen⁽⁶⁾ of een tijdelijk verbod om een onderneming uit te baten⁽⁷⁾. Wanneer een buitenlands rechtscollege een in kracht van gewijsde getreden verbod heeft opgelegd dat betrekking heeft op één van deze misdrijven, dan kan de kamer van inbeschuldigingstelling het verbod ook opleggen in België⁽⁸⁾. Daarnaast kan de ondernemingsrechtbank een burgerrechtelijk verbod opleggen aan gefailleerden of daarmee gelijkgestelde personen, waaronder bestuurders en zaakvoerders, om bepaalde werkzaamheden, functies of beroepen uit te oefenen⁽⁹⁾ en aan bestuurders of zaakvoerders van vennootschappen die, in geval van gerechtelijke ontbinding van een vennootschap, niet samenwerken met de gerechtelijk vereffenaar zoals wordt opgelegd door artikel 2:90 WVV⁽¹⁰⁾.

JustBan verleent het grote publiek toegang tot beperkte informatie over de geldende bestuursverboden, met name de begin- en einddatum van het verbod, de familie- en voornaam van de betrokkene of - indien het om een onderneming gaat - de bedrijfsnaam, het ondernemingsnummer en de rechtsvorm⁽¹¹⁾. Enkel

* Persoonlijke stellingname van de auteur.

1. Vrijwillig postdoctoraal medewerker Instituut Financieel Recht (UGent), jurist.

2. Omzendbrief openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen, verenigingen en stichtingen, *BS* 23 oktober 2023, ed. 2, 98.835.

3. Voor natuurlijke personen die niet in België verblijven.

4. Art. 13 *in*cto art. 6 van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden, *BS* 1 juni 2023.

5. Toegankelijk via www.justonweb.be/companies.

6. Art. 1 van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde functies, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen, *BS* 27 oktober 1934 (hierna “KB nr. 22”).

7. Art. 1*bis* van het KB nr. 22.

8. Art. 2 van het KB nr. 22.

9. Art. XX.229 van het Wetboek van economisch recht (hierna “WER”).

10. Art. 3*quater* van het KB nr. 22.

11. Art. 9 van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden.

door de wet aangewezen personen, waaronder griffiers, leden van politiediensten, bepaalde ambtenaren, notarissen en de procureur des Konings, hebben uitsluitend in het kader van hun bij wet bepaalde opdracht toegang tot ruimere informatie, zoals onder meer het rijksregisternummer of het identificatienummer in het bisregister van de betrokken persoon, de rechter of de rechtbank die de beslissing heeft uitgesproken en de gronden voor het verbod⁽¹²⁾.

Het Centraal register van bestuursverboden is bedoeld als een bijkomend instrument tegen malafide ondernemers en laat toe om de benoeming als - onder meer - bestuurder te weigeren van een persoon aan wie een strafrechtelijk of burgerrechtelijk bestuursverbod werd opgelegd⁽¹³⁾. JustBan kan zo een efficiënt instrument zijn om bestuurders die betrokken zijn bij seriële faillissementen te verhinderen om nieuwe bestuursmandaten op te nemen⁽¹⁴⁾.

Bij de neerlegging van een benoemingsbesluit wordt immers gecontroleerd in JustBan of aan de persoon die werd benoemd als bestuurder, zaakvoerder, commissaris, dagelijks bestuurder, lid van een directiecomité, directieraad of raad van toezicht of vereffenaar van een vennootschap, VZW, IVZW of stichting of vertegenwoordiger voor de werkzaamheden van een bijkantoor een bestuursverbod werd opgelegd. De griffie weigert de neerlegging indien er sprake is van een bestuursverbod⁽¹⁵⁾.

Bij de “papieren” neerlegging moet bovendien een verklaring worden gevoegd, die wordt ondertekend door de bevoegde organen van de betrokken rechtspersoon en vermeldt dat tegen de benoemde persoon of personen geen veroordeling werd uitgesproken door een rechtscollege van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte tot een bestuursverbod dat soortgelijk is aan één van de hierboven aangehaalde bestuursverboden⁽¹⁶⁾. Worden de stukken elektronisch neergelegd via de internettoepassing JustAct, dan moeten de bevoegde organen van de betrokken rechtspersoon deze verklaring eveneens afleggen. Dit gebeurt door het aanvinken van een selectievakje (*checkbox*) en geldt als verklaring op eer dat geen buitenlands bestuursverbod werd opgelegd⁽¹⁷⁾.

Het is duidelijk dat het ondertekenen van deze verklaring meer is dan *ticking the box*. De organen bevoegd om de rechtspersoon extern te vertegenwoordigen verklaren dat aan de nieuwbenoemde personen geen bestuursverbod werd opgelegd in enige andere EU-lidstaat dat vergelijkbaar is met de bestuursverboden naar Belgisch recht. JustBan is toegankelijk voor het grote publiek - zij het dat enkel minimale informatie over de bestuursverboden zichtbaar is - en kan worden geconsulteerd na authenticatie via eID of itsme®. Men kan verwachten dat het bestuursorgaan controleert of aan kandidaat-vennootschapsmandatarissen een beroepsverbod werd opgelegd in België dat geregistreerd is in JustBan. Voor de overige EU-lidstaten ligt dit al moeilijker. Hoewel JustBan geïntegreerd is in het Europese BRIS-platform (*Business Registers Interconnection System*), dat alle ondernemingsregisters van de EU-lidstaten bundelt, lijkt vergelijkbare informatie met betrekking tot bestuursverboden in de andere EU-lidstaten nog niet publiek toegankelijk te zijn via dit platform.

Het is minder duidelijk welke sancties kunnen worden opgelegd indien de verklaring niet correct werd ingevuld. De wet bepaalt enkel dat de griffie van de ondernemingsrechtbank een mededeling stuurt aan de bevoegde kamer van inbeschuldigingstelling wanneer er geen verklaring werd neergelegd. De kamer van inbeschuldigingstelling kan dan nagaan of aan de betrokken persoon een bestuursverbod werd opgelegd ingevolge een door een rechtscollege van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte uitgesproken veroordeling⁽¹⁸⁾. Zouden de bestuurders aansprakelijk kunnen worden gesteld wanneer een persoon werd benoemd, waarvan achteraf blijkt hij of zij toch niet mocht worden benoemd omwille van een bestuursverbod in een andere EU-lidstaat? Doet het bestuursorgaan er goed aan om aan kandidaten te vragen dat zij een verklaring op eer ondertekenen waarin zij bevestigen dat hun geen bestuursverbod werd opgelegd?

De regels inzake de verklaring bestuursverboden verdienen geen schoonheidsprijs. Zij zouden bovendien overbodig zijn wanneer de griffie van de ondernemingsrechtbank de Belgische en de Europese bestuursverboden zou kunnen controleren bij de neerlegging. Maar wellicht wringt daar het schoentje ...

12. Art. 10 en 11 van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden.

13. Mvt wetsontwerp betreffende het Centraal register van bestuursverboden, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55-3218/01, 4-6.

14. Voor een recent voorbeeld zie Brussel 7 april 2022, *TRV-RIPS* 2023, 196, noot Y. ALSTEENS. Op vordering van het Openbaar Ministerie werd een beroepsverbod van tien jaar opgelegd op grond van artikel XX.229 WER, nadat was gebleken dat de zaakvoerder manifest de wettelijke regels had geschonden en voordien reeds bestuursmandaten had vervuld in 41 andere vennootschappen, waarvan maar liefst 32 vennootschappen failliet werden verklaard, 4 vennootschappen gerechtelijk ontbonden en in 21 gevallen de zetel was geschrapt uit de KBO.

15. Art. 13, eerste lid van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden.

16. Art. 13, tweede lid van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden.

17. Mvt wetsontwerp betreffende het Centraal register van bestuursverboden, *Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 55-3218/01, 15.

18. Art. 13, derde lid van de wet van 4 mei 2023 betreffende het Centraal register van bestuursverboden.